

קול צופיין

קול צפ"ן נשאו קול יחדו ירגנו

תצוה תשע"ט

השיעור השבועי מ'סודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"להשיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

בית המקדש – מעיין החכמה

כרובים בכל מקום – שכינה בכל מקום

מהחוט המורכב הזה היו יוצרים צורות כרובים על היריעות. "כרובים היו מצויירין בהם באריגתן ולא ברכימה שהוא מעשה מחט אלא באריגה בשני כותלים פרצוף אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן. ארי מצד זה ונשר מצד זה וכו'". לא במקרה הביא רש"י דוגמא של נשר וארי, כיוון שהם חלק מהכרובים שראה יחזקאל. "וארבעה פנים לאחד, פני האחד פני הפרוב, ופני השני פני אדם, והשלישי פני אריה, והרביעי פני נשר" (יחזקאל י ד). על כן הסביר הרא"ם (מזרחי על שמות כו א) שמדברי רש"י בגמרא הוא לומד כי על היריעות היו כל ארבעת הכרובים. וכמו שה' "שוכן הכרובים" מתגלה בקודש הקדשים על הכרובים שהיו על הארון, כך הוא מתגלה בהיכל על הכרובים שרקומים על היריעות. כך רואה ישעיהו הנביא: "וארצה את אד-נ"י ישב על פסא רם ונשא ושלוליו קלאים את ההיכל" (ישעיה ו א).

ראו חבתכם לפני המקום, כחבת זכר עם נקבה

הכרובים שעל הפרוכות ועל הקירות היו כמו הכרובים שבקודש הקדשים גם בכיוון פניהם, שכשישראל עושים רצונו של מקום - פניהם איש אל אחיו. וכשהם לא עושים רצונו של מקום - מסבים הכרובים את פניהם לצדדים. כך משמע בגמרא: "אמר רב קטינא, בשעה שהיו ישראל עולין לרגל - מגלגלין להם את הפרכת, ומראין להם את הכרובים שהיו מעורין זה בזה (מדובקין זה בזה, ואחוזין ומחבקים זה את זה, כוכר החובק את הנקבה) והיו אומרים להם, ראו חבתכם לפני המקום, כחבת זכר עם נקבה" (יומא נד ע"א). הגמרא מסבירה שבמקדש ראשון היו מראים את הכרובים שבקודש הקדשים, ובמקדש שני נגנזו הכרובים מתחת לקודש הקדשים והיו מראים לעולי רגלים את הכרובים שרקומים על הפרוכות ומצויירים על הקירות. "וכרובים דצורתא הוו קיימי, דכתיב (מלכים א' ו) 'ואת כל קירות הבית מסב קלע'. 'כרובים ותמורות ופטר' צצים וצפה וזהו קישר על המקדש. וכתב, 'כמער איש וליות'. מאי, 'כמער איש וליות'? אמר רבא בר רב שילא, כאיש הקעורה בלוייה שול". כרובים מצויירים.

ושמעתי פעם ממרן הרב אליהו זצוק"ל, כי אם הכרובים שעל הפרוכות והקירות היו מחוברים כאיש ואישה תמיד, לא הייתה בזה הוכחה לעם ישראל שהם חביבים לפני המקום. אבל כיוון שהכרובים הללו שעל

ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותיו רוח חכמה

חכמה בינה ודעת – בעיקר בעבודת האריגה

המילה "חכמה" מופיעה במלאכת המשכן 16 פעמים, בדרך כלל בהקשר של עשיית בגדי הכהנים. "ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי" (שמות כח ג). חכמה נאמרת גם בהקשר של אריגת היריעות למשכן: "וכל אשר חכמות לב בדיקה טוו וביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן את תולעת השני ואת השש: וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוו את העצים" (שמות לה כה-כו).

חכמת מעשה חשב

אריגת יריעות המשכן הייתה צריכה חכמה גדולה. הפסוק אומר שהם היו מעשה חשב (שמות כו א) לעומת מסך הפתח שהיה "מעשה רקם". "תנא משמיה דרבי נחמיה: רקם - מעשה מחט, לפיכך פרצוף אחד. חשב - מעשה אורג, לפיכך שני פרצופין" (יומא עב ע"ב). וכן נפסק להלכה ברמב"ם (כלי המקדש פרק ח טו) "כל מקום שנאמר בתורה מעשה רוקם הוא שתהיינה הצורות הנעשות באריגה נראות מצד אחד בפני האריג, ומעשה חושב הוא שתהיה הצורה נראית משני צדין פנים ואחור".

ארבע מינין יחד בכל חוט וחוט

כדי להבין כיצד היו יוצרים תמונות בתוך אריגת היריעות, צריך להבין שהחוטים היו מורכבים מאוד. "וכל מקום שנאמר בתורה 'שש' או 'בד' - הוא הפשטים והוא הבוץ. ו'תכלת' האמורה בכל מקום - היא הצמר הצבוע כעצם שמים שהוא פתוך מן הכחול. הארגמן - הוא הצמר הצבוע אדום. ותולעת השני - הוא הצמר הצבוע בתולעת" (רמב"ם כלי מקדש ח טו).

את החוטים הללו היו משלבים "ארבע מינין יחד בכל חוט וחוט. א' של פשתים וג' של צמר, וכל חוט וחוט כפול ו' הרי ד' מינין כשהן שזורין יחד כ"ד כפלים לחוט" (רש"י על שמות פרק כו פסוק א בשם ברייתא דמלאכת המשכן).

הקירות והפרוכת היו משנים את מצבם כמו שהיו משתנים הכרובים שעל הכפורת, הרי שכאשר היו מחוברים הראו את חיבתם לפני המקום.

בְּשִׁעָה שֶׁנִּכְנְסוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים לְהִיכֵל, מִצְאוּ כְּרוֹבִים הַמְּעוֹרֵרִין זֶה בָּזֶה

הגמרא מוסיפה ואומרת, כי בשעת החורבן היו הכרובים המצוירים והרקומים מחוברים זה לזה. "אמר ריש לקיש, בְּשִׁעָה שֶׁנִּכְנְסוּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים לְהִיכֵל, מִצְאוּ כְּרוֹבִים הַמְּעוֹרֵרִין זֶה בָּזֶה, הוֹצִיאוּ אוֹתָן לְשׁוּק, וְאָמְרוּ, יִשְׂרָאֵל הִלְלוּ שְׁבָרְכְתָן בְּרָכָה, וְקִלְקְלְתָן קִלְקָה, עוֹסְקִין בְּדָבָרִים הִלְלוּ! מִיָּד הִזְלוּם, שֶׁנֶּאֱמָר (איכה א) 'כָּל מִכְבְּדֶיהָ הִזְלֶיהָ, כִּי רָאוּ עֲרֻתָהּ' (וטייז ריטב"א) ושאר מפרשים שמסבירים למה באותה שעה הפנו הכרובים את פניהם זה אל זה).

ראוי היה עזרא שתניח תורה על ידו לישראל

גם בימי הבית השני היו חייבים חכמה גדולה. מכאן נבין מה שאמרו חכמינו בגמרא על עזרא הסופר, שהיה חכם ובעל מידות וקדושה כמו משה רבנו! "תניא, רבי יוסי אומר, ראוי היה עזרא, שתניח תורה על ידו לישראל, אלמלא לא קדמו משה. במשה הוא אומר (שמות יט) 'ומשה עלה אל האלהים', בעזרא הוא אומר (עזרא ז) 'הוא עזרא עלה מבבל והוא ספר מהיר בתורת משה אשר נתן ה' אלהי ישראל', מה 'עליה' האמור כאן - תורה, אף עליה האמור להלן - תורה. במשה הוא אומר (דברים ד) 'ואתי צוה ה' בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים', בעזרא הוא אומר: 'פי עזרא הכין לבבו לדרש את תורת ה', ולעשת וללמד בישראל חק ומשפט'" (עזרא ז).

ואנת עזרא כחכמת אלהך די בידך

את החכמה הזאת רואה גם ארתחשסתא, הלוא הוא דריוש השני, וכך הוא אומר לו: "ואנת עזרא כחכמת אלהך די בידך מני שפטין ודינין די להון דאנין לכל עמא די בעבר נהרה לכל ידעי דתי אלהך ודי לא ידע תהודעון" (עזרא פרק ז כה). כלומר, ואתה עזרא, כחכמת אלוים שבר, מנה שופטים ודיינים שידונו את כל העם אשר בעבר הנהר וכל יודעי התורה, ומי שלא יודע - תלמדו אותו. ובאמת "ועזרא הפכה הספר והלויים הקבונים את הקים" (נחמיה פרק ח ח). החכמה הזאת שירתה אותם בעת שהיו צריכים להקים את הבית השני אל מול כל קולות הבכי שהקרינו חידלון וייאוש.

בית הדין הגדול - שלום, שכינה וגאולה

סנהדרין בית דין גדול שבירושלים - עמוד התורה בית המקדש הוא מעיין של חכמה לא רק בשעת הקמתו, אלא לתמיד. לכן התורה מצווה שבית הדין הגדול ישב בירושלים בבית המקדש ב"לשכת הגזית" שהייתה קרובה מאוד לקודש הקדשים. שנאמר: "וְקָמַתְּ וְעִלִיתְּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ" (דברים יז ח). "בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה, והם עמודי ההוראה, ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל. ועליהן הבטיחה תורה שנאמר 'על פי התורה אשר יורוך' - זו מצות עשה. וכל המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן ולישען עליהן" (רמב"ם מורים א א).

יש בית דין גדול, אין מחלוקת

התפקיד הראשון של בית הדין הזה הוא לקיים: "תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הקר בְּתוֹכְכֶם" (שמות יב מט). "כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל, אלא כל דין שנוגד בו ספק לאחד מישראל שואל לבית דין שבעירו. אם ידעו - אמרו לו. אם לאו - הרי השואל עם אותו בית דין או עם שלוחיו עולין לירושלים ושואלין לבית דין שבהר הבית. אם ידעו - אמרו לו, אם לאו - הכל באין לבית דין שעל פתח העזרה. אם ידעו - אמרו להן, ואם לאו - הכל באין ללשכת הגזית לבית דין הגדול ושואלין. אם היה הדבר שנוגד בו הספק לכל ידוע אצל בית דין הגדול בין מפי הקבלה בין מפי המדה שדנו בה - אומרים מיד, אם לא היה הדבר ברור אצל בית דין הגדול - דנין בו בשעתו ונושאים ונותנים בדבר עד שיסיכמו כולן או יעמדו למנין וילכו אחר הרוב, ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין להן" (רמב"ם מורים א ד).

חכמת שלמה בהקמת הבית הראשון

ויתן אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד

כמו שהייתה חכמה בבניין המשכן, כן הייתה חכמה לשלמה שבנה את בית המקדש הראשון. ושלמה מבקש חכמת שפיטה: "וְנָתַתְּ לְעֶבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ לְהִבִּין בֵּין טוֹב לָרָע כִּי מִי יוֹכַל לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ הַקָּבֵד הַזֶּה" (מלכים א ג ט). חכמה זו קשורה לתפקיד חשוב של בית המקדש שבית הדין הגדול של ישראל נמצא בו, בלשכת הגזית.

שלמה מקבל חכמה להכיל את ישראל וגם להכיל את האומות. זה חלק מתפקיד המקדש שנוהרים אליו כל הגוים והמלך צריך לפעול כדי שיקבלו אותו יסבירו להם ויקרבו אותם אל ה' יתברך. "וְיָתַתְּ אֱלֹקִים חֲכָמָה לְשִׁלְמֹה וְתִבְנוֹנָה הַרְבֵּה מְאֹד וְרָחֵב לֵב פָּחוּל אֲשֶׁר עַל שֹׁפֵט הָיִם" (מלכים א ה ט). חכמה יותר מכל הגוים. "וְתִרְבֶּה חֲכָמָה לְשִׁלְמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם".

ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה

על מנת להבין יותר את חכמתו של שלמה, נשים לב שנאמר בו כי הוא היה חכם יותר מ"איתן ויהימן וכלכל ודרדע". מי הם ארבעת החכמים הללו? רש"י מזכיר שבספר דברי הימים (א פרק ו) מובא שהם היו הבנים של זרח. בני דודים רחוקים של שלמה המלך, שהיה צאצא של פרץ (התאם של זרח). מדובר אפוא בארבעה חכמים מזרע זרח שעתידי למלוך באחרית הימים: "ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה" (אור החיים על במדבר פרק כו פסוק ט, וכנראה שהמשיח יבוא מנצאצא משותף של בית פרץ ובית זרח). בכל מקרה מדובר בחכמה של בני מלכים.

חכמת הניגונים

עוד מלמד אותנו רש"י על חכמת שלמה ואומר כי היה לו כישרון להעביר את חכמתו לעם בשירים ובמחולות, "וְיִתְּכֶם מִכָּל הָאָדָם מֵאִיתָן הָאֲזָרְחִי וְהִימָן וְכָלכָל וְדָרְדַּע בְּנֵי מִחוּל, וְהִי שָׁמוּ כָּל הַגּוֹיִם סָבִיב" (מלכים א ה יא). אע"פ שהם היו בני זרח הם נקראו בשם בני מחול כי "יודעים ליסוד מוזמורים האמורים במחולות שיר, שהיו הלויים אומרים על דוכנם".

להבין את העניין היה מראה לנו מרן הרב אליהו זצוק"ל דבר פלא בפירוש רש"י על מה שנאמר בשלמה: "וְיִדְבֹר שְׁלִשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל וְהִי שִׁירוּ חֲמִשָּׁה וְאֶלֶף". רש"י, שבדרך כלל מפרש על פי הפשט, מסביר פה שלא מדובר ב-3,000 משלים וב-1,005 שירים, אלא בשלושה משלים שהיה יודע ללמד אותם לאחרים, ובחמישה שירים שגם אותם ידע ללמד (רש"י מלכים א פרק ה פסוק יב). החכמה הזאת גורמת לכל הגוים אשר סביבותיו לבוא אל ירושלים ולשמוע את חכמת שלמה הבאה מן המקדש, שנאמר: "וַיָּבֹאוּ מִכָּל הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת חֲכָמָתוֹ".

תורה שהיא כמעין המתגבר ונהר שאינו פוסק

בסליחות של שני וחמישי אנו מבקשים על חזרת המשפט ללשכת הגזית: "טבור אגן הסהר. נא אל יחסר הפזג", תפילה המיוסדת על הפסוק בשיר השירים (ז א): "שָׁרְרָךְ אֲנִי הַסֹּהַר אֶל יָחֶסֶר הַפִּזְגָּה". רש"י מסביר את המשל של אגן הסהר שהוא המקום שבו מי המעיין מתאספים, והוא עשוי בחצי עיגול כעין סהר. אל יחסר הפזג – אל האגן הזה תמיד יימזגו המים מהמעיין. והוא רמז אל הרעיה שמשופעת בברכה כל הזמן, בילדים, בפרנסה, בשמחה וכד'. הנמשל הוא בית הדין הגדול שיושב ב"לשכת הגזית, היושבת בטבור הארץ". וגם שם "לא יכלה ולא יפסוק משם שום דברי הוראה". כדברי חכמים במשנה (אבות ו א): "כָּל הָעוֹסֶה בַּתּוֹרָה לְשִׁמּוּחַ זֻכָּה לְדִבְרֵי הַרְבֵּה... וְיִגְלִין לוֹ רִצֵּי תוֹרָה, וְנַעֲשֶׂה פְּמִיעֵין מִתְגַּבֵּר וְיִתְקַר שְׁאִינוֹ פּוֹסֵק".

ופניהם איש אל אחיו

עוד נאמר על בית הדין הזה במשנה: "סנהדרין היתה פחצי גרן עגלה, כדי שיהיו רואין זה את זה" (סנהדרין ד ג). ובגמרא (סנהדרין לו ע"ב): "מנא הני מילי? אמר רב אחא בר חנינא: דאמר קרא 'שָׁרְרָךְ אֲנִי הַסֹּהַר אֶל יָחֶסֶר הַפִּזְגָּה' וגו' (ש"ה ז). 'שָׁרְרָךְ' - זו סנהדרין. למה נקרא שמה 'שָׁרְרָךְ'? שהיא יושבת בטבור של עולם. 'אגן' - שהיא מְגִינָה על כל העולם כולו. 'הסהר' - שהיא דומה לסהר. 'אל יחסר הפזג' - שאם הוצרך אחד מהם לצאת, רואין. אם יש עשרים ושלושה כנגד סנהדרין קטנה - יוצא, ואם לאו - אינו יוצא".

כל זאת כדי שיהיו רואים אלו את אלו ויכולים לדון אלו מול אלו ולשמוע את דבריהם היטב. כשם שנאמר בכרובים "ופניהם איש אל אחיו" - כך גם תלמידי החכמים היושבים בדין צריכים להיות כמו הכרובים. ועליהם אנו מתפללים "השיבה שופטנו כבראשונה". שיהיו הגונים, גדולים וראויים לדון. שיהיו שקולים ומאוזנים, אוהבים ומקשיבים זה לזה. ענווים שמתחילים מן הקטן תחילה ונותנים מקום לכל אחד להשמיע את דבריו.

שבעים איש מזקני ישראל, ומשה על גביהן

חכמינו אמרו שבית הדין הזה היה מיוחד בהשראת שכינה. "סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, ושל קטנה של עשרים ושלושה. מנין לגדולה, שהיא של שבעים ואחד? שְׁנָאָמֶר (במדבר יא) 'אֶסְפְּהָ לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֹשֶׁה עַל גְּבִיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שִׁבְעִים'. עַל הַשְּׁבַעִים הָלָלוּ הָאֲצִיל מֹשֶׁה מִרוּחוֹ, וּמֵהֶם לָמְדוּ לַשְּׁבַעִים אִישׁ שִׁיּוּשִׁים בַּלְשַׁכַּת הַגְּזִית.

בית דין לכלל ישראל

שלא כמו בתי דין של 23, שפזורים בכל ישראל ועוסקים בדיני נפשות, בית דין זה דן בענייני הכלל. "אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את פתן גדול, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד". גם מלחמות של כלל ישראל רק על-פי בית דין זה, "ואין מוציאין למלחמת הרשות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד". גם הרחבה של ירושלים היא על-פי בית דין זה. "אין מוסיפין על העיר ועל העזרות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד". מינוי בתי דין של 23 בכל מקום ומקום גם הוא על-פי בית דין זה. "אין עושין סנהדריות לשבטים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד".

נבואה לדורות

על מנת להבין את תפקידו של בית הדין הזה נזכור את אלדד ומידד, שזכו להיות חלק משבעים זקנים, ונאמר עליהם שהתנבאו: "ומה נבואה נתנבאו? אמרו, 'משה מות, והושע מכניס את ישראל לארץ'. אבא חנין

תלמודי

החכמים

היושבים בדין

צריכים להיות

כמו הכרובים,

שנאמר עליהם

"ופניהם איש

אל אחיו".

ועליהם אנו

מתפללים

שיהיו הגונים,

גדולים וראויים

לדון. שיהיו

שקולים

ומאוזנים,

אוהבים

ומקשיבים זה

לזה

אומר, משום רבי אליעזר, על עסקי שלו הם מתנבאים, 'עלי שלו'. רב נחמן אומר, על עסקי גוג ומוגוג היו מתנבאים". יש אומרים שזו הייתה נבואה לשעתה, השלו שעתיד לבוא בימים הקרובים. יש אומרים שראו את מה שעתיד לקרות בדורם, משה מות ויהושע מכניסם לארץ ישראל. ויש אומרים שראו לדורי דורות. ראו את מלחמת גוג ומוגוג. וכמותם, כך כל בית דין של שבעים ואחד.

ארבעים שנה קודם חורבן הבית גלתה סנהדרין וישבה לה בחנות

בית דין זה היה קיים כמעט כל ימי קיום בית המקדש. הגמרא (סנהדרין מא ע"א) אומרת: "תניא ארבעים שנה קודם חורבן הבית גלתה סנהדרין וישבה לה בחנות". ה"חנות" הזו הייתה בהר הבית, קרוב לבית המקדש, אבל לא בלשכת הגזית. התווזה הזאת של בית הדין הגדול בכמה מטרים הייתה מאוד משמעותית לשלילה. באותו רגע הפסיקו כל בתי הדין שבכל ארץ ישראל לדון דיני נפשות, אף שאותם בתי דין לא זו ממוקמים אפילו כמלוא הנימוח.

שנאת חינו מסלקת שכינה

הטעם שבגללו זוה סנהדרין ממוקמה בלשכת הגזית הוא "דנפשי רוצחין" - התרבו הרוצחים. ההסבר הטכני הוא שבתי הדין כבר לא היו יכולים לדון אותם, לכן זוה סנהדרין הגדולה ממוקמה. באותו רגע ירדו כל בתי הדין מהמדרגה הרוחנית שלהם ולא יכלו לדון דיני נפשות. ההסבר הרוחני הוא שסנהדרין לא יכולים להיות בהשראת שכינה כשיש הרבה רוצחים בעם ישראל. כל זה קרה ארבעים שנה לפני חורבן בית שני. הבית שנחרב בגלל שנאת חינו.

כי השח יושבי מרום, קריה נשגבה ישפילנה

הגמרא במסכת ראש השנה (לא ע"א) מספרת שהירידה לחנויות הייתה הירידה הראשונה של הסנהדרין ממוקומם, אחריה היו עוד תשע ירידות. "מלשכת הגזית לחנויות, ומחנויות לירושלם, ומירושלם לבינה, ומבינה לאושא, ומאושא לבינה, ומבינה לאושא, ומאושא לשפרעם, ומשפרעם לבית שער, מבית שער לפרפור, ומפרפור לטבריא".

הגמרא אומרת: "וטבריא עמוקה מכלן, שנאמר, 'ושפלת מארץ תדבר, ומעפר תשח אמרתך' (ישעיה כט). רבי אליעזר אומר, שש גליות גלו, שנאמר, 'כי השח יושבי מרום, קריה נשגבה ישפילנה, ישפילנה עד ארץ, גיענה עד עפר' (שם כו). רש"י שם מסביר עד כמה הייתה הירידה של מעלת הסנהדרין בכך שהם היו שפלים. ובטבריה "עמוקה מכולן - שפלים היו אז מכל המסעות שגלו".

משבטל בית דין הגדול, רבתה מחלוקת בישראל

מהי המפולת הגדולה שקרתה בשעה זו של ירידת בית דין זה ממוקמו? כותב הרמב"ם שם: "משבטל בית דין הגדול רבתה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדבריו וזה מטמא ונותן טעם לדבריו זה אוסר וזה מתיר". וכך זה נמשך, לצערנו, כל זמן הגלות.

תורה לדורות מול רומאים לשעתם

הרומאים שהחריבו את בית המקדש רצו להחריב ולגדוע את יכולת בתי הדין הללו לפעול. "פעם אחת גזרה מלכות גזרה על ישראל, שכל הסומך - יהרג, וכל הנסמך - יהרג, ועיר שסומך בה - תחרב, ותחומין שסומכין בהם - יעקרו" (סנהדרין יד). זו גזירה שאין כמוה. לא רק החוטאים לשיטתם נענשים, אלא כל העיר שבה הייתה הסמיכה תיהרס, וכל הערים סביבה ייגלו ממוקומם. אף שידוע עד כמה הרומאים היו אכזרים, כמעט לא זכורה גזירה כמורה כזאת. הם הבינו את המשמעות של סמיכת חכמים שיוכלו לשבת בבתי הדין.

סיפורים על הרב זצ"ל

בית מקדש מתוך

כל מי שהיה קרוב לרב זצ"ל ידע שעל כל דבר הוא היה מסתכל בעיניים הלכתיות או אמוניות. כך סיפר דודר כהן מרובה על משפחת עיני, שהייתה בעלת קונדיטוריה גדולה, סיפור שקרה בשעה שחיתנה אחד מבני המשפחה. מנחם, בתור קונדיטור ידוע, הכין עוגה ענקית שנראית כמו הש"ס. מצידה האחד של העוגה הייתה מסכת כתובות, ומצידה השני מסכת קידושין, עם הצילום של דף א'. הרב זצ"ל הגיע לאולם, ובדרך לחופה ביקשו ממנו לבוא לראות את העוגה. הרב הוריד את המשקפיים, הסתכל בצילומים של הגמרא ואמר: יש פה טעות ברש"י. בחתונה של הבת מירה, גם כן עשו עוגה מאוד מרשימה, שלוש-ארבע קומות, יותר מקומת אדם. כתר תורה וכו'. הרב זצ"ל הסתכל על העוגה ודרש עליה דרשה שלמה.

בחתונה של הרב יצחק הם בנו דגם של בית מקדש מעוגה, ועשו קנה מידה שייכנס לפרופורציה. גם במקרה זה מדובר בעוגה ענקית. שוב הרב זצ"ל עצר מול העוגה בדרך לחופה, כדי להתרשם ממנה. לפתע שאל הרב את מנחם: ממה עשויה העוגה? מנחם, שהכיר את הרב היטב, התכוון לשאלה הזאת והשיב: כבוד הרב, אני יודע שאסור שיהיה חמץ בבית המקדש. העוגה עשויה ממרציפן...

והשב כוהנים לעבודתם

סיפר צבי יהודה כץ: כשהייתי נער לפני בר-מצווה, הביא אותי מו"ר אבי לפני הרב זצוק"ל לקבל ברכה, בשעה שצעד עם קבוצת מתפללים בשבת בדרכו מהתפילה. אבי סיפר לרב זצ"ל כי בעוד חודש אהיה בר מצווה. הרב עצר ממהלכו, הסתכל עלי במבט של חיבה ואמר לי: אתה ממשפחת כהנים. תגיד לי, האם כשהכהנים היו עובדים בבית המקדש הם היו עובדים עם תפילין או לא? נדהמתי ממש, כי זה היה בדיוק הנושא של הדרשה שהכנתי לבר המצווה. זה נושא נדיר, שרוב חתני בר המצווה לא מדברים עליו. אבל זה היה בדיוק הנושא שלי, ועל כן מיד השבתי לשאלתו. הרב המשיך לשאול, ולשמחתי הרבה ידעתי להשיב תשובה לכל שאלה. אחרי כל זה, הרב בירך אותי בשמחה רבה על בר המצווה ועל הכהונה שלי.

מיותר לספר כי השיחה הזאת עם הרב נתנה לי ביטחון רב לומר את הדרשה שהכנתי לפני הקהל הגדול, שהרי כבר נבחנתי על-ידי הרב אליהו וידעתי. עד היום אני לא יודע אם הייתה זו רוח הקודש של הרב, שידע מה הכנתי, או שזו הפקחות המפורסמת שלו, שכיוון שידע שההורים שלי מחנכים אותו יום-יום לתודעת בית המקדש ולכהונה שלנו, שיער שזה יהיה נושא השיחה שלי.

עם זאת לא עזרה להם גזרתם. "מה עשה רבי יהודה בן בבא? הלך וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי עירות גדולות, ובין שני תחומי שבת, בין אושא לשפרעם, וסמוך שם חמשה זקנים, ואלו הן, רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי שמעון, ורבי יוסי, ורבי אלעזר בן שמוע. רב אביא מוסיף, אף רבי נחמיה". כולם מכירים את חמשת התלמידים הללו, שלבסוף היו תלמידי רבי עקיבא. הם-הם התלמידים שממשיכים את התורה לדורותיה. כותבי המשנה, המדרשים, הזהוה וכל התורה שבידינו.

"כיון שהפירו אויבים בהם, אמר להם, בני, רוצו! אמרו לו, רבי, מה תהא עליך? אמר להם, הריני מטיל לפניכם, פאקון שאין לה הפכים". למרות שהם ביצעו את הסמיכה במקום מבודד ולא בעיר, שלא יזקו אחרים בגללם, הבולשת הרומאית מצאה אותם ורצתה להורגם. רבי יהודה בן בבא הזקן אומר לחמשת התלמידים: אתם צריכים לחיות ולהמשיך את התורה. תברחו, אני לא יכול לברוח.

הם שמעו בקולו, ברחו, לימדו תורה בסתר ובגלוי, ובפעול המשיכו את התורה עד היום. חמתם של הרומאים, שראו כי טרפם בורח מידם, בערה בהם, והם כילו אותה ברבי יהודה בן בבא. "אמרו, לא זזו משם, עד שנגעצו בו שלש מאות לונביאות של ברזל, ונעשאוהו ככברה". העונש שהם מטילים בגופו של רבי יהודה בן בבא מזכיר את מה שעשו אותם רשעים לגופו של רבי עקיבא כשראו איך הוא שוחק עליהם ומנצח אותם. "סרקוהו במסרקות של ברזל". לדורות גם רבי עקיבא שוחק עליהם וגם רבי יהודה בן בבא. תורתם ממשיכה ועוברת מדור לדור, ואת תורתם של מסרקי המסרקות של ברזל ומטילי שלוש מאות הלונביאות אין אחד בעולם שזוכר.

ומשם עתידין לגאול

הגמרא שמתארת את גלויות השכינה וגלויות הסנהדרין שדומות זו לזו מסיימת ואומרת, כי למרות שכבודה של הסנהדרין וסמכותה הגיעו עד עפר, יש לעפר תכונה של הצמחה: אמר רבי יוחנן, ומשם עתידין לגאול, שנגאמר, "התנער מעפר קומי, שבי ירושלים". יהי רצון שנוכח לראות זאת במהרה בימינו, אמן.

חוק ליעקב

לימוד המשמרה - לימוד מסודר של כל התנ"ך

מחולק לשבתות השנה

להזמנות: 052-7710979 02-6519250

תשובה כהלכה

הגדול. אנחנו בוודאי נעשה את חלקנו על מנת לעורר את הרצון ולהכין את הלבבות, כמו שעשה דוד המלך. גם ההתאמה בין כל החלקים השונים תהיה המלאכה שלנו. **משימת הדור**. מה אפשר לעשות כאדם פרטי וכעם בשביל לקרב את בניין בית המקדש? עם ישראל צריך להבין את החשיבות הענקית של הר הבית ובית המקדש, וזו אחריות שלנו להסביר לכולם מה החשיבות של בית המקדש והר הבית לדעתנו זו המשימה של הדור. בכדי שתוכל ללמד על כך אתה צריך ללמוד על התועלת של בית המקדש, ואחר כך ללמד. אפשר גם ללמוד איך לחיות באמונה גדולה, במידות טובות. בשמחה גדולה, בקדושה. זה ממש מקדם את הגאולה.

חיבור למקדש. מדוע עדיף לומר "למצנח" בצורת המנורה? כי זה מחבר אותנו לבית המקדש. כך אנחנו רואים מול עינינו את המנורה שבמשכן ובמקדש. **כאן בונים את המקדש**. אם יהיו אישורים, ויהיה ניתן היום לבנות את בית המקדש, האם יש מצווה לבנותו? איך זה מסתדר עם זה שהמקדש אמור ליפול מהשמים? רש"י ותוספות מסבירים שצריך המקדש השלישי ירד מן השמים. שנאמר: "מקדש ה' כוננו ידך". בנוסף, ברור שחלק מהבניין יהיה מכלים שהיו בבית המקדש הקודמים. למשל הארון, הלוחות, צנצנת הסן, ואפילו השערים שטמונים בארץ עם עוד כלים אחרים. השראת השכינה בוודאי תהיה מלמעלה, וכנראה גם האש והאור

Copyright © Hanevuah - Hanevuah.com

למעלה מ-30 נבואות מתגשמות לנגד עינינו. הספר מביא נתונים מופלאים מוגשים בטבלאות ונתונים וגרפים שמראים את גודל הנס

לפרטים: חפשו בגוגל "ספר הנבואה" הרב שמואל אליהו
hanevuah.co.il

ספר חובה בכל בית בישראל!

ספרו החדש של הרב שמואל אליהו

נבואות מתגשמות בישראל